

Wojciech SMOczyński

Krokuvos Jogailaičių universitetas

ETIMOLOGIJOS PASTABOS V.

Nomina postverbalia *indas*, *pergas*, *išeiga* ir kt.¹

1. Nėra abejonių, kad *žād-as* s. lie. „šneka, kalba“, lie. „pažadas“ yra postverbali- nis daiktavardis, išvestas iš *žad-ėti* s. lie. „pasakoti“², ir kad *žied-as* „pelėšiai; (gėlės) žiedas“ yra paralelinis vedinys iš *žied-ėti* „pelyti“. Reikšmės požiūriu tai yra abstraktai; tuo pat metu atskirais atvejais jiems būdinga įvairaus pobūdžio kon- kretizacija (*nomen acti*; *n. agentis*, *n. instrumenti*, *n. loci*). Laikydami *žād-as* tipą postverbalinio derivato modeliu, pagal *žād-as* $\Leftarrow$ *žad-ėti* atitinkamai nagrinėsime darinius, kurie paprastai vadinami žodžiais „su priesagomis *-das*, *-da*, *-dė* ir pan.“.

1.1. Tarkime, kad *iñd-as*, retesnis *ind-à*, taip pat senesnis *plurale tantum iñd-ai* m. „naczynia kuchenne“ (SD³ 186) yra veiksmazodžio *ind-ėti* „įdėti“ derivatai, tiksliau tariant, deverbatyvai, kilę iš veiksmazodžio, kuris sinchroniniu požiūriu kalbančiųjų buvo suvoktas kaip *verbum simplex* su *-ėti*. Panašiai nagrinėsime toles- nius to paties tipo darinius. Plg.:

ábdas DP, *ábdō*, *ábdā/apdā* „odzienie, odzież“³ („drabužiai, apdaras“) $\Leftarrow$ *apd-ėti* $\Leftarrow$ *ap-dė-ti* „apvilkti kuo“.

išdas = [iždas] „išlaidos, lėšos; turtas“, s. lie. „skarb; thesaurus“ (SD³ 404), *iždu krauiu* „skarbię; condo in thesaurus aliquid“ (SD³ 404), *parinkt kieno turty išdan wisotimes* „konfißkować kogo, zabrać do skárbu“ (SD³ 117). Daryba: *išd+as* $\Leftarrow$ *išd-ėti* $\Leftarrow$ *iš-dė-ti* „wyłożyć (pieniądze)“, s. lie. DP „schować, zachować“; „schować, skryć, pogrzebać kogo“ (SD³ 30, 78, 134, 398). SD¹ 163 *iždeimas* „schowanie“.

pādas s. lie. „podwalina, podeszwa w budowánium („pamatas, pastato padas“); *solea* (SD³ 314), „grunt; solum, fundamentum“ (SD³ 77), „stopa w nodze; planta (SD³ 423). Daryba: *pad+as* $\Leftarrow$ *pad-ėti* $\Leftarrow$ *pa-dė-ti* „pakišti, padėti į apačią, po kuo“.

nuodžia DP „przewinienie, występék, grzech, wina“ („prasikaltimas, nusižengi- mas, nuodémė, kaltė“). Be to, *concretum personale: núodžia* „burtininkas, raganius“

¹ Ankstesnėje, IV šios serijos dalyje (Baltistica XXX (1), 1995, 41–43) pateikta lie. *váikščioti* etimologija.

² Plg. dar s. lie. *nežadas* SD „niemota“ $\Leftarrow$ *nežadėti* „nekalbėti“; *apžadas* DP „šlub, obiata; przedsięwzięcie“ („įžadas, auka; sumanymas, ketinimas“) $\Leftarrow$ *apžad-ėti*.

³ Daukšos „Postilėje“ (DP) esančių žodžių reikšmės definicijos paimtos iš Cz. K u d z i n o w s k i o indekso (1977).

(LKŽ VIII 918). Daryba: *nuod+*yā* ⇐ *nud-ėti ⇐ *nu-si-dė-ti*⁴ s. lie. DP „zgrzeszyć, zawinić wystąpić, dopuścić się grzechu“.

prad-: 1. lie. *prādas* m. Daryba: *prad*+*as*. 2. s. lie. *pradžią* f. „początek, zaczęcie czego; inceptio“. Daryba: *prad+*yā*. 3. s. lie. *pirmaprade* f. „żywiol („stichija, gaivalas“); elementum“ kaip sinonimas *pradžia dayktu švieto* (SD³ 559). Daryba: *prad*+*ė*. Viskas iš vieno verbalinio kamieno: ⇐ *prad-ėti* ⇐ *pra-(si)-dė-ti*. Dėl priesagos -*yā*- žr. anksčiau *nuodžia*.

ūždas s. lie. „naklad (lėšos, išlaidos“); impensa, sumptus“ (SD³ 190). Daryba: *ūžd*+*as* ⇐ *ūžd-ėti* ⇐ *ūž-dė-ti* „nałozyc na co, zrobic wydatek pieniężny“ („padaryti piniginių išlaidų“)⁵.

1.2. Derivacija *iñd-as* ⇐ *ind-ėti* iš principo nesiskiria nuo derivacijos *žād-as* ⇐ *žad-ėti*. Abiem atvejais dviskiemenis vedinys sudaro kontrastą triskiemeniam darybos pamatui. Bet čia esama dviejų antraeilės svarbos skirtumų. Pirmąjį sudaro tai, kad *žādas* yra derivatas iš nesudurtinio (non compositum) veiksmažodžio, o tuo tarpu *iñdas* yra vedinys iš sudurtinio (compositum) veiksmažodžio, pasidaryto su preverbu (prae-verbium) *in-*, *in-dėti*. Kitas skirtumas pasireiškia tuo, kad motyvuojantis veiksmažodis *žadėti* yra antrinis (priesaga -*ė-*), o tuo tarpu *indėti* yra pirminis veiksmažodis, besiremiantis gryna šaknimi. Manome, kad kaip tik pirminis veiksmažodžio *indėti* pobūdis drauge su jo kompozicine struktūra, kuri daro jį panašų į antrinius veiksmažodžius su -*ėti*, lemia, kad postverbalinėje daryboje *indėti* traktuojamas pagal *žadėti* modelį, kitaip tariant, patiria dezintegraciją: *ind-ėti* kaip *žad-ėti*. Tos proporcinės (analoginės) resegmentacijos pasekmė – dvi lietuvių kalbos neoleksemos: verbalinė *ind-* pamatiniame žodyje *ind-ėti* ir nominalinė *ind-* – derivate *iñd-as*. Struktūros, į kurios sudėtį įeina *đėti*, dezintegracija ne tik sukuria verbalinę neoleksemą *ind-*, bet ir suteikia naujajai šakniai *ind-* autonomiją paveldėtosios šaknies *dė-* atžvilgiu⁶.

1.3. Lituanistikoje ir indoeuropeistikoje paplitę aiškinimai, esą *indas* traktuotinas kaip *in-das* ir pan.⁷, neturi jokio dalykinio pamato. Nevalia išleisti iš akių fakto, kad segmentas *das* nėra nei lietuvių kalbos leksema, nei sufiksas. Tai yra savavališ-

⁴ Kaip, darant deverbatyvus, eliminuojamas sangražos afiksas -*si-*, išsamiai yra aptaręs Urbutis (1978, 195 tt.).

⁵ Lietuvių kalbos naujadarą *ūžd-as* „užstatas, mokestis“ atsižvelgiant į reikšmę reikia laikyti atgaliiniu denominaliniu dariniu, kilusiu iš *ūžd-ėlis* ⇐ *ūždė-lis* ⇐ *ūždė-ti*.

⁶ Detaliai senieji ir naujesnieji lietuvių kalbos postverbaliniai dariniai su -*das*, -*da* ir pan., padaryti iš *verba composita*, čia trumpai išdėstytu požiūriu nagrinėjami Smoczyński, 1999.

⁷ Plg. Trautmann, 1923, 47–48, 57, 281. Panašią sampratą pateikia: Skardžius, 1943, 99 t.; Otrębski, 1958, 189 t.; Fraenkel, LEW, svv.; Karulis, 1992, svv., kaip ir dabartiniai slavų kalbų etimologijos žodynai, pirmiausia kroatietiškas, maskviškis ir Brno leistas. Trautmanno rekonstrukcijomis, paprastai nekoreguotomis, remiasi Pokorný'o indoeuropiečių kalbų etimologijos žodynas (IEW), kaip ir dabar leidžiamas naujasis Mayrhoferio indų-iranėnų kalbų etimologijos žodynas (EWAI). Iš Trautmanno ir Pokorný'o atitinkamas rekonstrukcijas ima dabartiniai komparatyvistai, tiriantys įvairias indoeuropiečių kalbų kompozicijos problemas. Iš pastarųjų metų tyrinėjimų kaip pavyzdį galima paminėti Bader (1995, 274) ir Balleš (1997, 229) straipsnius.

kai abstrahuotas elementas, neturintis jokio intralingvistinio pagrindimo. Pakanka priminti, kad lietuvių kalbos žodžių daryboje nėra sinchroninės taisyklės, kuri leistų priešdėliams *in-*, *ap-*, *iš-*, *pa-* jungtis su priesagomis⁸ ir tokiu būdu įgalintų kurti naujus žodžius. Tie, kurie neatsižvelgia į metodo reikalavimus ir konstruoja diachroninius modelius, pamiršdami prieš tai atlikti sinchroninę analizę, teigia, kad *in-das* ir kitos panašios struktūros (žr. § 1.1) yra pirmykščių sudurtinių daiktavardžių kontinuantai, tai yra žodžiai, kurių II komponentas atspindi pirmykštę verbalinę šaknį⁹. Toks teiginys neturi nieko bendra su faktais. Yra žinoma, kad baltų kalbose nėra jokių duomenų, kurie leistų pagrįsti tokią hipotezę. Ypač pažymėtina, kad neišeina įrodyti dviejų pagrindinių prielaidų: (1) to, kad ide. */d^heh₁-/, lie. *dėti* nykstamasis balsių kaitos laipsnis, t. y. ide. */d^hh₁-/, iš tikrųjų lietuvių kalboje atspindimas kaip *d*, resp. *da* (†*in-d-as* resp. †*in-da-s*), bei (2) to, kad baltų ar netgi baltų-slavų prokalbėje būta sudurtinių daiktavardžių su II šakniniu komponentu, t. y. tokių, kurie paliudyti vedų kalboje (ir tik joje). Čia dera atminti pagrindinį dalyką: lie. *dėti* (sl. *děti*), taip pat ir *dúoti* (sl. *dati*) yra apofoniniu požiūriu nelanksčios šaknys. Lie. *dėti* nykstamasis balsių kaitos laipsnis atsispindi lytyje *dėtas*, o ne †*datas* ar †*tas* < *d-tas < */d^hh₁-tó-/ (plg. *pàliktas* :: *liekù*), ir tai būdinga tiek kompozitams, tiek neišvestiniams žodžiams. Kaip tik šis faktas iš principo skiria lietuvių kalbos veiksmažodį nuo vedų veiksmažodžio (plg. *dá-dhā-ti* :: *sarī-dhā-* n. „sujungimas“ < ide. */d^heh₁-/ :: */^od^hh₁-ó-/) ir graikų kalbos veiksmažodžio, plg. *τί-θη-μι* :: *ἔ-θε-μεν*, *θε-τός* (kaip *λείπω* :: *ἔλιπον*, lo. *relictus*).

2. Iš aiškinimų, pateiktų § 1.1, matyti, kad veiksmažodžio kamieno dezintegracija yra veiksnys, nulemiantis postverbalinių daiktavardžių pavidalą. Pažymėtina, kad čia kalbama apie plataus diapazono reiškinių, apimančių visų ilguosius balsius *-é*, *-o*, *-uo* (*-y*?) turinčių šaknų, drauge su preverbais sudarančių *verba composita*, traktavimą. Kad praplėstume faktinių duomenų bazę, dabar pateikiame *postverbalia*, kilusius iš preverbinių kompozitų su ^o*stóti* ir ^o*dúoti*. Plg.:

(1) *āpst-as* DP „dostatek, obfitość, mnóstwo; hojność“ („išteklius, gausumas, aibė; dosnumas“) ⇐ *apst-óti* ⇐ *ap-stó-ti* (iš neologizmo *āpst-as* kilęs *apst-ùs* „gausus“ ir denominatyvas *apst-úoti* „obfitować“ („gausiai turėti ko“, DP *abstuos*¹⁰).

(2) *atst-ù* adv. „toli“, pagal kilmę – daiktavardžio *ātst-as* „atstumas, nuotolis“ (plg. iš *ātsto* „iš nuotolio, iš tolo“) instr. sg. Daryba: *atst-+as* ⇐ *atst-óti* ⇐ *at-stó-ti* „atsitolinti, pasitraukti“, s. lie. SD „odstawam, odstepuję“. Iš *ātst-as* padarytas būdvardis *atst-ùs* adj. „tolimas“, o ne atvirksčiai¹¹. Plg. *atyd-ùs* (*atid-ùs*), kilusį iš

⁸ Plg., pvz., Skardžius, 1943, 99, kur *-das* laikoma priesaga.

⁹ Žr. Trautmann, 1923, 47: „*-da-* als zweites Kompositionsglied“; 57: „*-da-* als zweites Kompositionsglied“; 281: „*-sta-/stu-* als zweites Glied eines Kompositums“.

¹⁰ Plg. *mēlas* ⇒ s. lie. *melúoti*, *žalbas* ⇒ *žaiúoti*.

¹¹ Pagal Trautmanną (1923, 281), žodžio *atstùs* sudedamoji dalis yra kompozicijos elementas **-stu-*, kilęs iš šaknies **stā-* „stoti“. Panašiai – Fraenkel, LEW 22. – Pastaruoju metu Françoise Bader (1995, 274) lie. *atstùs* antrojo komponento atžvilgiu pasiūlė sieti su s.i. *susthú-* „toks, kurio

daiktavardžio *atyd-à* „dėmesys“ (*atýd-a)¹², o ne atvirkščiai. Variantai *atid-à*, *atidž-ià*, *atid-è* turi antrinę *ati-* vietoje *atý-*: išlyginta pagal motyvuojantį vb. *compositum*. Daryba: *atyd+a* ⇐ *atid-ėti ⇐ *at-(si)-dė-ti*.

(3) *atastūs* adj. „tolimas, nutolęs“ (LKŽ I 359). Daryba: *atast+us* ⇐ *atast-óti* ⇐ *ata-stó-ti* „atsitraukti, atsitolinti“. Dėl priešdėlio *ata-* žr. toliau *atadà*, taip pat *ataiga* (§ 5.2), *atóstoga* (§ 5.4).

(4) *atad-à* „atidavimas tais pačiais daiktais, kuriais buvo imta“ ⇐ *atad-úoti* ⇐ *ata-dúo-ti* „atiduoti“.

(5) *pard-à* „pardavimas“ ⇐ *pard-úoti* ⇐ *par-dúo-ti*.

(6) *prād-ai* greta *prad-ai* „miltai ar grūdai gyvulių ėdalui pagerinti“; „valgio, viralo užkulas, uždaras, prametalas“. Taip pat *singulativum*: *prād-as* „t. p.“ ⇐ *prad-úoti* ⇐ *pra-dúo-ti* „uždaryti patiekalą, valgi; užkulti užkulu“¹³.

Prie tipo °*stoti*, kuris produkuoja, be kita ko, žodį *āpstas* (žr. anksčiau), atskirai galima pridurti dar tokį pavyzdį:

(7) *dābas* „dėmesys“; *dabà* „t. p.“¹⁴, „patrauklumas“¹⁵. Daryba: *dab+as*, *dab+a* ⇐ vb. simplex *dab-óti(s)* ⇐ vb. compos. *da-bó-ti(s)*. Plg. *dabóti* „mylėti, būti palankiam; sergėti“, refl. *dabótis* „1. saugotis, vengti, 2. patikti, būti ar tapti kam nors mylimam, mielam“ (J I 282). – Veiksmažodis *dabóti* nėra savas; tai adaptuotas skolinys iš baltarusių lyties *dbacь*. Priebalsių grupė /db-/ lietuvių kalbos fonotaktikos požiūriu buvo anomalija, tad turėjo būti normalizuota. Šiuo atveju lietuviškoji adaptacija pasireiškė įterptiniu *a*, kuris perskyrė junginį /db-/ :: **dbā-* > *dabó-*. Nuo to momento, kai įterpinys sukūrė pradinį žodžio skiemenį *da-*, rytų Lietuvos plote, t. y. ten, kur šis veiksmažodis buvo pasiskolintas, *dabóti* darybos požiūriu imtas interpretuoti kaip kompozitas su preverbu *da-*, ⇒ *da-bóti*¹⁶, ir įtrauktas į preverbi-

---

būklė gera, kuriam sekasi“, tą antrąjį komponentą tiek s. i., tiek lie. kalboje ji laiko paraleliniu ide. */°sth₂-u-/ kontinuantu. Drašu, bet nepanašu į tiesą. Lietuvių kalbos žodis yra perintegracinis derivatas su priesaga *-us*; ši priesaga analogiška tai, kurią turi sinonimas *tolūs* „tolimas“ (plg. *tolì* adv.). Tuo tarpu senosios indų kalbos žodis veikiau yra atsiradęs pačioje indų kalbos raidoje, *o*-kamenį darinį (**suṣṭha-* < **su-sth₂-ó-* kaip *duṣṭha-* „nelaimingas“) perdirbus į *u*-kamenį vedinį. – Dar įdomiau apie *āpstūs* ir *āpstas* fantazuoja Irene Balle (1997, 229): „allenfalls sind sie aber auf √ *h₃op-* zu beziehen und verdanken ihr *-s-* einer Kontamination mit dem *-s-* Stamm von ai. *āpas-*, lat. *opus*“.

¹² Dėl *atstūs* kontaminacijos su sinonimu *tolūs* atsirado hibridas dial. *atstolūs* „tolimas“ (LKŽ) ⇐ *atst-tolūs; automatiškai įvyko degeminacija *tt* > *t*.

¹³ Tai taip pat galima suvokti kaip denominalinį derivatą: *prād-ai* iš *prād-aras* (reanalizė pagal vardą žodžius su *-ara-*) ⇐ *prādar-as* ⇐ *pradar-ýti*. Plg., viena vertus, *ūždar-as* „užkulas, prametalas“ ⇐ *ūždar-ýti* „užkulti (valgi)“, kita vertus, atgalinį perintegruotą derivatą *pāstas* dial. „paskutinis“ ⇐ *pāst-aras* ⇐ *pāstar-as*. Plg. s. lie. *pāsteras* „paskutinis“ = *pa-ster-* < ide. */pos-ter-/ , kuris egzistavo greta prieveiksmio */pos-ti-/ , plg. s. lo. *poste*, lo. *post*. Plg. dar s. sl. *poz-dě* < */pos-d^hē/ „vėlai“, ved. *paścā* „iš užpakalio, už, po; vėliau“.

¹⁴ *Neatkreipė dābos* „neatkreipė dėmesio“, LKŽ II 199.

¹⁵ *Nei te[n] dabōs, nei te[n] skabos* (apie nepatrauklią merginą), LKŽ II 199.

¹⁶ Anomališkas priebalsių junginys lietuvių kalboje gali būti pašalintas ir kitu būdu, pridėdant balsį. Kažkas panašaus atsitiko adaptuojant lenkų veiksmažodį *dbać* „curare“. Plg. *adbāti ⇒ s. lie. ir dial. *ad-*

nių kompozitų klasę drauge su *da-stóti* „pasiiekti; gauti, įgyti, pakakti“, *da-dúoti* „pakankamai duoti“, *da-plaũkti* „priplaukti“ (lygiai tas pat ir su antriniu veiksmažodžiu, plg. *da-pĩldyti* „pripildyti“). Taigi sinchroninė segmentacija *da-bo-* remiasi rytų lietuvių verba composita sistema su jos *da-sto-*, *da-duo-* modeliu.

3. Turėdami galvoje anksčiau trumpai nužymėtus santykius, dabar aptarsime grupę lietuvių kalbos daiktavardžių, kurie ligi šiol buvo suprantami kaip priesagų vediniai su *-gas* resp. *-ga*.

4. Atrodo, kad taip kaip dariniai su *°stoti* (§ 2) buvo traktuojami ir kurie ne kurie dariniai su pirminiu veiksmažodžiu *°góti*. Plg.:

pérgas m. „žvejų valtis“. Daryba: *perg+as*. Dabar jau nebemotyvuotas. Kilęs iš patyrusio dezintegraciją kompozito **pérg-oti* ← **pér-go-ti* „pereiti, patekti į kitą pusę“¹⁷. Plg. *at-góti* „greitai ateiti“, *nu-góti* „greitai nueiti; nudvesti“, *iš-góti* „išginti, nuvyti“¹⁸.

próga arba *progà* f. „tuščia vieta, tarpas, spraga“; miško aikštė, laukymė“ (LKŽ X 785). Daryba: *prog+a*. Dabar jau nemotyvuotas. Kilęs iš dezintegruoto kompozito **prag-óti* ← **pra-gó-ti* „praeiti“ (plg. anksčiau pateiktus lie. *at-góti* ir t. t.)¹⁹. Etimologinė reikšmė – „perėjimas, perėja; anga“; dėl pastarosios plg. sinonimus *próg-umas*, *prog-umà* „anga“.

5. Tipas *išeiga* ir antriniai veiksmažodžiai su *-oti*.

5.1. Lietuvių kalboje esama serijos abstrakčių daiktavardžių, sudarytų iš priešdėlio + *eiga*. Jie reiškia įvairias judėjimo erdvėje rūšis: *ateigà* „atėjimas“, *išeiga* „išėjimas“, s. lie. *prieiga* „priėjimas prie ko“ ir pan.²⁰ Sinchroniniu požiūriu tokie žodžiai suvokiami kaip priesagos *-ga* vediniai (Skardžius, 1943, 102). Tuo tarpu jų etimologinė analizė, kaip ir anksčiau, lieka neišspręsta problema²¹. Otrębski (1965, 297) iškėlė įdomią mintį, jog:

„*-ga* yra ne priesaga įprastine to žodžio reikšme, o veiksmažodžio šaknis, reiškianti „eiti“ (panašiai kaip **ei-*) ir atsispindinti, be kita ko, lytyje dial. *góti* „sparčiai

---

bó-ti, rašoma <atboti>, kur *at-* suvoktas kaip lietuvių kalbos priešdėlis. Plg. s. lie. *atkaničia* SD¹ 181 „tkánicá & tkanká, redimiculum muliebre“, skolinys iš s. le. *tkanica* „moteriškas galvos apdangalas“; lie. *atkõčius* ← br./le. *tkač* (SD¹ 181 šio skolinio dar nėra; ten yra *audeius* „tkacz, textor“).

¹⁷ Dėl žodžio *pérgas* reikšmės plg. santykį *kéltas*, *kélta* :: *kéltis* (valtimi, keltu) arba dial. *kiltas* „keltas“ :: *kilti*. Nominalinis prefiksas *pér-*, būdamas ilgo vokalizmo ir kirčiuotas, šiuo atveju išlaiko formalius priešdėlio *pér-*, einančio su veiksmažodžio kamieniu, bruožus. Ši detalė skiria *pér-* žodyje *pérgas* nuo *pró* žodyje *próga* (žr. čia pat toliau).

¹⁸ Mėginimas etimologiškai sieti *pérgas* su s. sl. *pragъ*, r. *poróg* „slenktis“ (plg. Fraenkel LEW 574 ir Vasmer REW s. v. *poróg*) neįtikina. Į akis krinta aplinkybė, jog nė vienas iš autorių, kalbėdamas apie žodį *pérgas*, neužsimena apie lie. *próga* (žr. toliau).

¹⁹ Dėl alomorfü *pró-* (nominalinio) ir *pra-* (verbalinio) santykio plg. *próvėža* :: *pravėžti*; *prókylis* „kilimas, augimas“ :: *prakilnūs*, *prakilnieji mėtai* „keliamieji metai“.

²⁰ Atsiribojau nuo antrinių reikšmių giminiškame žodyje *pareigà* „priedermė“.

²¹ Fraenkelis (LEW 119) skaitytojui nurodo minėtąją Skardžiaus sampratą, kuri vis dėlto nėra etimologija.

eiti“; taigi *eigà* bus pirmykštis tautologinis darinys: **ei-gā-*, kuris tik ilgainiui imtas suvokti kaip priesagos vedinys“.

Hipotezė apie tautologinį darinį – tai žingsnis teisinga kryptimi²², nors prielaida, kad čia būta pirminio kamieno, †*ga-* iš **/g^wh₂-/* ⇐ **/g^weh₂-/*, yra jos trūkumas (plg. § 4 išdėstyta žodžių *pérgas*, *próga* aiškinimą). Norint šį trūkumą ištaisyti, Otrėbskio tezę reikia reformuluoti taip:

(1) Lietuvių kalboje kadaise būta veiksmažodinio dūrinio **eigóti* (-óju, -ójau).

(2) Jis yra kontrakcijos būdu susidaręs iš praformos **ei(ti)-góti*, kuri atsirado suaugus į vieną vieneta paratetiniam dviejų sinoniminių bendračių junginiu **eiti góti* „eiti eiti“ – pirmiausia taip turbūt norėta perteikti intensyvumą: „eiti sparčiai, skubėti ir pan.“²³

(3) Kai veiksmažodis *góti* ėmė užleisti savo vietą jo funkcijos sferą užkariavusiam veiksmažodžiui *eiti*²⁴, įvyko dūrinio **eigoti* univerbacija, ir todėl ta struktūra pateko į neišvestinių veiksmažodžių su *-oti* klase: **eig-óti*. Nuo to laiko iš šio veiksmažodžio daromi priešdėliniai vediniai su *at-*, *iš-* ir pan., tad tokie, kaip iš veiksmažodžių *eiti* arba *góti*.

²² Kaip žinoma, iki šiol neturime kalbinės-istorinės monografijos apie lietuvių kalbos dūrinius. Nėra ir atskiro veikalų apie specifinius tautologinius darinius. Iš to, kas iki šiol apie juos pasakyta, dėmesio vertas, aišku, *melāgis* greta (dial.) *melūgis*. Otrėbskio (1965, 299) nuomone, tai gali būti du haplologiniai perdirbiniai iš pralietuvių kalbos dūrinio **mela-lug(is)*, kuriame I komponentas – kaip žodyje lie. *mēlas*, o II komponentas – kaip derivate s. lie. *lūg-in-aitė* (*pabuczėwimas*) DP 366₁₂ „Zdradliwe (pocałowanie)“ [„(išdavikiškas) pabučiavimas“]. Lie. *lug-* atliepinys yra *lūg-*, plg. s. sl. *lūgati*, le. *lūgac* „meluoti“. Dera pridurti, kad lygiai taip pat ir kamienas s. lie. *lugin-*, **lug-ina-* turi atliepinį, plg. būdvardžius s. sl. *lūžnъ* „melagingas, neteisingas“, r. *lōžnyj* „t. p.“ (faktai, neiškelti Trautmano, plg. 1923, 163; reikia atkreipti dėmesį ir į tai, kad trūksta siejimo su lietuvių kalbos lytimi ĖSSJ 17, 10 t.). Tad akivaizdu, kad haplologinis trumpinimas palietė arba II-ąjį komponentą – **mela(lu)gis* –, arba I-ąjį komponentą – **me(la)lūgis*. – Otrėbskio hipoteze suabejojo Fraenkeli (plg. LEW 430), bet pats nepasiūlė nieko geresnio. Skardžius (1943, 104) ir Urbutis (1978, 200) čia išvelgė priesaginį darinį: *mel-āgis* ⇐ *mel-úoti*; vis dėlto pažymėtina, kad mintis apie *-ag-* kaip apie *deverbativų* priesagą yra nepakankamai pagrįsta hipotezė, plg. denominalius *mėdžiaga* ir (?) *kadagys* (gal skolinys, plg. la. *kadags* ir lyvių *kadàG*, estų *kadakas*). – Galimas daiktas, kad tautologiniais dūriniais laikytini ir šie dariniai: 1. s. lie. *vilta-vilys* SD „pochlebca“ („pataikūnas“), lie. „veidmainys“, plg. *viltas* SD „spodziany, speratus“ („lauktasis, tikėtasis“), *viltinai* SD „spodzianie“ ir *viltis*, *viliuos(i)*, s. lie. *apvilti* DP „omylać, zdradzać“. 2. *pradžia-prādis* adj. „pradinis, pirminis“ (literatūrinis neologizmas, LKŽ X 496) :: *pradėti*. – Apie *taigóti* < **taik-góti* žr. 23 išnašą.

²³ Plg. *taigóti* „stengtis įtikti; stengtis gerai ką padaryti“ (postverb. *ištaig-a* „patogumas“ ⇐ *ištaig-óti* „stengtis sau įsiteikti“), kuris tikriausiai atsirado suaugus į vieną žodį *táikyti* ir *góti* „sparčiai eiti“; tas suaugtinis žodis tapo neperregimas dėl fonetinės raidos: **taik(y)-góti* > **taik-góti* > **taig-góti* > (dėl degeminacijos) *taigóti*. Senuosiuose raštuose nepaliudytas. – Kitokią etimologiją pateikia Fraenkeli (LEW 1050). Ji remiasi *teikti*, kuris dėl *neigti* įtakos esą pasikeitė į *teigti* „tvirtinti“ (tik iš šio – *taigóti*). Šį aiškinimą sunku priimti dėl semantinių priežasčių.

²⁴ Dabar *góti* yra jau tik retas dialektizmas, žr. LKŽ III 487. Šis lietuvių kalbos vartosenos faktas kontrastuoja su vis dar gyvu latvių kalboje *gāju* „ėjau, nuėjau“ (la. praet. *es gāju* rodo supletyvizmą palyginti su praes. *es iēmu* „einu“). – Kaip žinoma, baltų **gā-* „eiti“, praes. **gā-ya*, praet. **gā-yā-* yra veldinys. Jis pratęsia ide. **/g^w-eh₂-/*, vartojamą kaip prezentinių formų, besiremiančių šaknimi **/h₁ey-/*

(4) Kaip ir kiti veiksmožodžiai su *-oti*, **°eig-óti* turi postverbalinių derivatų. Tai yra *nomina actionis*, kurių reikšmė sukonkretėja tik išimtiniais atvejais.

5.2. Štai *nomina postverbalia*, išvesti iš patyrusių dezintegraciją veiksmožodinių darinių, į kurių struktūrą įeina **°eigóti*²⁵:

apeigà s. lie. SD „obchodzenie, obchod“ („apėjimas“). Daryba: *apeig+a* ⇐ *apeig-oti ⇐ *ap-eig-oti. Plg. *apeiti*.

ataiga s. lie. SD „przyście, przyjazd“ („atėjimas, atvykimas“). Daryba: *ataig+a* ⇐ *ataig-oti* < *ata-eig-oti (apie refleksą *atai-* iš *ata-ei-* žr. Skardžius, 1943, 102). Plg. dial. *atgóti* „sparčiai ateiti“, *ataiti* „ateiti“ < *ata-eiti.

ateigà s. lie. „przyście, przybycie“ („atėjimas, atvykimas“) (Chyliński). Daryba: *ateig+a* ⇐ *ateig-oti ⇐ *at-eig-oti. Plg. *ateiti*.

jeiga, s. lie. *iéiga*, *ieigą* DP acc. „weście, weszcie“ („įėjimas“). Daryba: *jeig+a* ⇐ *jeig-oti ⇐ *į-eig-oti. Plg. *jeiti*.

išeiga, s. lie. *iszêiga* DP „zeszcie; wychód; pochodzenie; rozstaje; rozstanie; wyście, wyprawa“; „skutek, wynik“ („padarinys, pasekmė“) (Chyliński); lie. *išeiga* arba *išei-gà* „išėjimas“. Daryba: *išeig+a* ⇐ *išeig-oti ⇐ *iš-eig-oti. Plg. *išeiti*, dial. *išgóti* „išvyti, išbaidyti“.

pareiga s. lie. SD „odeście, abitus“ („parėjimas, pareitis“) (čia su sinonimu *pareimas*). lie. *pareigà* „priedermė“. Daryba: *pareig+a* ⇐ *pareig-oti ⇐ *par-eig-oti. Plg. *pareiti* 1. „einant sugrįžti“, 2. „tilpti“.

pereiga, s. lie. *perêigos* DP gen. „przeście“ („perėjimas“). Daryba: *pereig+a* ⇐ *pereig-oti ⇐ *per-eig-oti. Plg. *pereiti*.

prieiga s. lie. DP „dostęp, przystęp“ („priėjimas“). Daryba: *prieig+a* ⇐ *prieig-oti ⇐ *pri-eig-oti. Plg. *prieiti* „einant priartėti; prinokti (vaisiui)“.

sueiga s. lie. DP, SD „schadzka“ („suėjimas, susitikimas“), SD „zebranie; chłopstwo; cech; bunt“ („susirinkimas; valstiečiai; cechas; sukilimas“), *sueiga žmo-niu* „kupienie się ludzi“, *wieta sueygos* SD „seymowe mieysce“, *sueygu turiau* SD „seymuię“; lie. *sùeiga* „susirinkimas“. Daryba: *sueig+a*. Be to, dar ir SD *sueygay* pl. tant. m. „koło seymowe, comitium“. Daryba: **sueig+as*. Abiem atvejais *sueig-reanalizės būdu* ⇐ *sueig-oti ⇐ *su-eig-oti. Plg. *sueiti*.

(s. lie. *eiti* :: ved. *éti*), supletyvinis aoristo kamienas. Plg. aor. ved. *ágāt*, avest. *gāt*, gr. *έβη*, dor. *έβā* < */(e)g^weh₂-t/. Slavų atliepinys **gā-* nepaliko pėdsako pirminiame veiksmožodyje; jis pažįstamas tik iš deverbatiavų, tokių kaip s. r. *gats* f. „tiltelis per liūną; užtvanka“ ir pan. (žr. SP VII 64 t.) :: la. *gāts* „vandens kelias tarp nendrių; landa į avilį; kokia nors perėja“ < prabl.-sl. *gā-ti (žr. Karulis, 1992, I, 294; netikslūs duomenys apie *gāts* pateikti SP VII 65). Beje, nėra tikra, ar šis la. žodis yra paveldėtas. Kaip neseniai parodė Sabine Jordan (1995, 62), latvių kalboje yra du germanizmai, pirma, *gate* f. „Weg zwischen zwei Zäunen“ ⇐ v.v.ž. *gat* „Loch, Öffnung, Durchbruch; Durchlaß, Durchgang“; ir antra, *gātis* m. „Gang, Weg; Aus- und Eingangslöcher der Bienen am Rande der plaukti; Abguß in der Küchenecke“ ⇐ v.v.ž. *gāte* „Gasse“.

²⁵ Šarašas remiasi medžiaga, pateikta Skardžiaus (1943, 102), Otrębskio (1965, 296 t.) ir S. Ambrazo (1993, 84 t.); vis dėlto tiek šių autorių pateikiamas formų inventorius, tiek nuomonės dėl formų segmentacijos nurodytuose darbuose įvairuoja.

užeiga: *ùžeiga* „užėjimas pas ką nors; užeigos namai, užvažiuojamasis kiemas“. Concretum: seniau vart. *neùžeiga* „tas, kuris (pas kitus) neužeina“. Daryba: *užeiga*+*a* ⇐ **užeig-oti* ⇐ **už-eig-oti*. Plg. *užeiti* „įeiti kur nors, įlipti; susidurti su kuo; pavargti (apie kojas)“²⁶.

5.3. Tik iš tos abstrakčių daiktavardžių serijos buvo abstrahuotas segmentas *-ga*, kuriam kalbos vartotojai suteikė savarankiškos priesagos statusą. Tai įvyko dėl darinio *išeiga* tipo išvestinių daiktavardžių morfemų resegmentacijos: I. *išeiga*+*a* ⇒ II. *išei*+*ga*. Šis procesas tapo įmanomas dėl semantinio *išeiga* susiejimo su pirminiu veiksmožodžiu *išei-ti* ⇒ *išei*+*gà* kaip sinoniminis *išei*+*tis*. Vadinasi, čia įvyko motyvuojančio veiksmožodžio pasikeitimas: *°eigoti* vaidmenį perėmė jo sąskaita plintantis *°eiti*.

5.4. Antrinės priesagos *-ga* emancipaciją liudija ištisas būrys neologizmų; jie yra vėlesnės kilmės, nei § 5.2 pateiktieji senųjų raštų dariniai. Plg. pavyzdžius: *priim-ga* „(svečių) priėmimas, vaišinimas“ :: *priimti*, *paliau-gà* „pertrauka, poilsis (nuo darbo)“ :: *paliáuti*, *nespè-gà* „laiko trūkumas“ :: *nespèti*, *atósto-ga* „pertrauka“ (*be atóstogos* „be atvangos“), pl. *atóstogos* :: **ata-stó-ti*²⁷, *at-stó-ti* „atsitraukti, liautis, mesti ką“, *núosto-ga* „liovimasis“ :: *nu-stó-ti* „liautis“²⁸. Priesagos *-ga* išsiskyrimą palengvino sinonimišką funkciją atliekančio senesnio formanto *-ka-* buvimas lietuvių kalboje. Plg. *nespègà* greta *spèkà* f., *spèkas* m. „jėga“, la. *spèks* :: *spèti*; *núostoga* greta *stokà* „trūkumas, nebuvimas“ :: *°stóti*²⁹.

5.5. Nepriešdėlinis *eigà* yra vadinamasis *neoprimitivum*, kuris atsirado iš išvardytųjų priešdėlinių vedinių deprefiksacijos būdu. Vadinasi, tai nėra priesagos *-ga* vedinys iš pirminio veiksmožodžio *eiti*, kaip buvo teigiama iki šiol. Mūsų požiūrio naudai byloja, be kita ko, ir tas faktas, kad Daukšos „Postilėje“, kur pasirodo

²⁶ Šalia tos serijos pavyzdžių Skardžius (1943, 102) kaip paaiškinimą nurodo *verbum simplex* (*núosto-ga* ⇐ *stó-ti*, *nespè-gà* ⇐ *spè-ti*), o to, suprantama, nepakanka.

²⁷ Daiktavardžių priešdėlio pailgėjimas: *ata-* > **atā-*, lie. *ató-*, plg. *atodrėgis* „atodrėkis“, seniau *atadregis* SD¹ 109 „odwilgły“ (skaityk <ata-> = [atā-]) :: *atadrekstu* SD³ 480 „wilgnę, wilgotnieię“ (skaityk <ata-> = [atā-]).

²⁸ Dėl daiktavardžio priešdėlio *núo-*, kurio *uo* reprezentuoja veiksmožodžio priešdėlio *nu-* balsio *u* dabartinį morfonologinį ilgumą, plg. nuosekliai: *núoduo-tis* „vestuvių dovana“ ⇐ *nudúoti* (be kita ko) „išleisti už vyro“; *núogerbos* „nuovalos, secundinae“ ⇐ *nu(si)gėrbti* „(apie karvę) apsivalyti po veršjavimosi“ (dėl *si* žr. 4 išnašą). Su nominaline *o* apofonija: *núodvas-a* ⇐ *nudvės-ti*; *núotak-a* ⇐ *nutek-ėti*. – Aukštaičių tarmės ir literatūrinės kalbos priešdėlis *núo-* alternuoja su žemaičių priešdėliu *nū-*, plg. *nuogerbos* greta žem. *nūgerbos*, *núodvasa* greta žem. *nūdvasa* (gausu pavyzdžių LKŽ VIII 904 t.). Tą žemaičių *nū*, jei atsižvelgsime į koreliacijas *pó-* < *pā-* :: *pa-* arba *ató-* < *atā-* :: *ata-*, derėtų laikyti reguliariu pailgėjusio *nu-* (*nusigėrbti*, *nudvėsti*) alomorfo refleksu. Nominalinis *núo-* turėtų būti analogiškas priešdėliui *atúo-* (*atúodog-iai* ⇐ **ata-deg-ti*), kuris atsirado kaip senesnio *ató-* (⇐ vb. *ata-*) dubletas. Panašus apofoninis dubletas yra *stuomuō*, *stúo-men-*, kuris išplito, išstumdamas senesnę *stomuō*, *stó-men-* (:: *stóti*) < **stāmen-*. Plg. lo. *stāmen* „stačiai suverti metmenys staklėse“, gr. dor. *στᾶμων* < ide. **/steh₂-men-*.

²⁹ Baigiant pažymėtina, kad neįmanoma įsivaizduoti, jog *-ga* būtų galėjusi įsitvirtinti kaip priesaga, prieš tai neįvykus postverbalinės formos su *-a* (tokios kaip *išeig-a*) dezintegracijai. Taip pat dera pridurti, kad *išeigos* tipo postverbalia žodžių darybos požiūriu yra negyva, mirusi kategorija (uždaras

jeiga, išeiga, pereiga, prieiga ir *sueiga*, nėra žodžio be priešdėlio *eigà*; ta reikšme vartojamas *ejimas/ėjimas*: DP instr. *eiimú* „szcie“.

5.6. Trautmannas (1923, 76) galėjo išskirti s. v. **gājō* specifinį sublematą **-ga-* maštydamas būtent tokiu būdu, kuriuo jis išskyrė savo pseudomorfemas **-da-* (p. 47 ir 57) ir **-sta-* (p. 281). Faktas, jog jis to nepadarė, jo teorijos požiūriu, yra tam tikras nenuoseklumas.

Rūtos Buivydienės autorizuotas vertimas

ETYMOLOGICAL REMARKS. PART V: Postverbal derivatives of the type *indas, pergas, išeiga*

Summary

Certain two-syllable Lithuanian nouns at first glance seem to be primary formations, but in fact they are not. Cf. *pādas* like *vādas*, *pradžia* like *vadžia*, *parda* like *vadà*, *āpstas* like *māstas*, *prōga* like *uōga*, etc. What separates these quasiprimary words is the presence of the prefixes *pa-*, *pra-*, *par-*, *ap-*, *pro-*. Pursuant to this observation it has been proposed to etymologize the Lithuanian words with the help of a model suggested by Vedic composita with a final zero-grade root member, e.g. *duh-sth-a-*, *su-sṭh-u-* etc. Applied to the Lithuanian material, this hypothesis yields the following analyses: *pa-d-as*, *pra-d-jā* with *-d-* from **/d^hh₁-V-/* related to **/d^heh₁-/* „put“; *par-d-a*, with *-d-* from **/dh₃-V-/* to **/deh₃-/* „give“, *ap-st-as*, with *-st-* from **/sth₂-V-/* to **/steh₂-/* „stand“; *pro-g-a*, with *-g-* from **/g^wh₂-V-/* to **/g^weh₂-/* „go“. The problem, however, is: (1) the Vedic material offers no parallel for adding preverbs to the zero grade of a verbal root to form a *nomen compositum*, (2) the compounds quoted from Vedic with *su-* and *dus-* are rather rare in other ancient languages, and in Balto-Slavic are not attested at all (apart from the hypothetical instances mentioned here). Hence we should look at the quasiprimary Lithuanian words from another angle. The author's suggestion is that they are postverbal derivatives formed by replacing the verbal suffixes *-ė(ti)*, *-uo(ti)* or *-o(ti)* by the nominal suffixes *-a-*, *-ā-*, *-jā-*, *-ė-*. Cf. *pad-as* ← *padė-ti*, *pradžia* ← *pradė-ti*, *pard-a* ← *pard-uoti*, *apst-as* ← *apst-oti*, *prog-a* ← *prag-oti*. The most important point is that the verbal bases in *-ėti*, *-uoti*, *-oti* shown in the schema appeared in Lithuanian secondarily, i.e. as a result of resegmentation of etymologic bases (1) whose infinitive had the suffix zero + *-ti*, and (2) whose theme was compounded with a preverb, namely *pa-dė-*, *par-duo-*, *ap-sto-*, *pra-go-*. The author assumes that resegmentation in preverb compounds with the roots *dė-*, *duo-*, *sto-*, *go-* must have taken place under the (synchronic) pressure of secondary verbs in *-ėti*, *-uoti*, *-oti*, which also gave the pattern for retrograde postverbal derivation, cf. e.g. *žadėti* ⇒ *žad-as*, *nežad-as*; *byl-oti* ⇒ *byl-a*. The hypothesis of postverbal derivation from preverb compounds also convincingly explains a number of other quasiprimary nouns, e.g. *samd-as* from *samd-yti* ← *sam-dyti* (:: *semti*), *tard-ai* from *tard-yti* ← *tar-dyti* (reanalysis of the causative infinitive in *-dyti* according to the pattern of the more frequent verbs in *-yti*). These, however, will be presented elsewhere.

---

formų inventorius), o tuo tarpu deverbatyvai su *-ga* kaip jaunesnė kategorija yra dar pakankamai produktyvus žodžių darybos tipas. – Tokiomis aplinkybėmis tam tikru kuriozu virsta teiginys, kad esą „priesaga *-ga* galėjo atsirasti iš determinatyvo [ide.] **-g-* arba **-g^h-*“ (S. Ambrazas, 1993, 84).

LITERATŪRA

- Ambrasas S., 1993, Daiktavardžių darybos raida. Lietuvių kalbos veiksmažodiniai vediniai, Vilnius.
- Bader F., 1995, Autour de lat. *sōl*, – *Linguistica Baltica*, IV, 265–276.
- Balles I., 1997, Griechisch ἄφ(ε)νος „Reichtum“, – *Historische Sprachforschung*, CX 2, 215–232.
- ÉSSJ – *Étymologičeskij slovar' slavjanskich jazykov*, red. O. N. Trubačev, Moskva, 1974–.
- Jordan S., 1995, Niederdeutsches im Lettischen. Untersuchungen zu den mittelniederdeutschen Lehnwörtern im Lettischen, Bielefeld.
- Karulis K., 1992, Latviešu etimoloģijas vārdnīca, divos sējumos, Rīga.
- Kudzinowski Cz., 1977, Indeks-słownik do „Daušos Postilė“, I–II, Poznań.
- Mayrhofer EWAI – M. Mayrhofer, *Etymologisches Wörterbuch des Altindoarischen*, Heidelberg, 1986–.
- Otrębski J., 1965, *Gramatyka języka litewskiego*, II: Nauka o budowie wyrazów, Warszawa.
- SD¹ = *Dictionarium trium linguarum* [pavadinimas rekonstruotas pagal III leidimą, žr. toliau]. I leid. apie 1620 m. Cituojama pagal fotografinį atspaudą – *Senasis Konstantino Sirvydo žodynas*, red. K. Pakalka, Vilnius, 1997.
- SD³ = *Dictionarium trium linguarum*, in usum studiosae iuuentutis auctore Constantino Szyrwid e Societate Iesu, Vilnae M.D.C. XLII. III leid., 1642 m. Cituojama pagal fotografinį atspaudą, – *Pirmasis lietuvių kalbos žodynas*, red. K. Pakalka, Vilnius, 1979.
- Skardžius P., 1943, *Lietuvių kalbos žodžių daryba*, Vilnius.
- Smoczyński W., 1999, Litewskie wyrazy typu *iñdas, āpstas, sañdas* i *sañdas* oraz słowiańskie *obъdo, sъdъ*, – *Balto-slavjanskie issledovanija 1998* (spausdinama).
- SP = *Słownik prasłowiański*, pod red. Fr. Sławskiego, Wrocław etc., 1974–.
- Trautmann R., 1923, *Baltisch-Slavisches Wörterbuch*. Göttingen.
- Urbutis V., 1978, *Žodžių darybos teorija*, Vilnius.
- Vasmer REW – M. Vasmer, *Russisches etymologisches Wörterbuch*, I–III, Heidelberg, 1950–1958.